

O‘ZBEKISTONGA TIBBIY PSIXOLOGIYA VA PSIXOSOMATIK TIBBIYOT NAQADAR ZARUR?

**Prof. Ibodullayev
Zarifboy Rajabovich**

BUGUNGI MA'RUZA QANDAY SAVOLLARGA JAVOB BERADI?

1

- Sog'liqni saqlash tizimiga tibbiy psixologiya va psixoterapiya shu qadar zarurmi?

2

- Psixosomatik tibbiyot nima? Uni kim o'qitishi kerak?
- Psixosomatik tibbiyot bo'limlarini ochish davri kelmadimi?

3

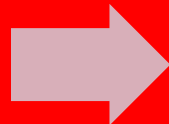
- Har bir UASh va tor mutaxassis psixosomatikani bilishi shartmi?

4

- O'zbekistonga psixosomatik tibbiyot to'laqonli tatbiq etilsa, har yili 345 mlrd. so'm tejalishi rostmi?

TIBBIYOT PSIXOLOGIYASI QANDAY SHAKLLANDI?

Tibbiy
fanlar

Psixologiya

Tibbiyot
psixologiyasi

**FAN ASOSCHISI: ERNST KRECHMER
1924-YIL, GERMANIYA**

TIBBIY PSIXOLOG! U KIM?

Nevrologiya

Psixatriya

Tibbiy psixologiya
va psixoterapiya

Psixologiya

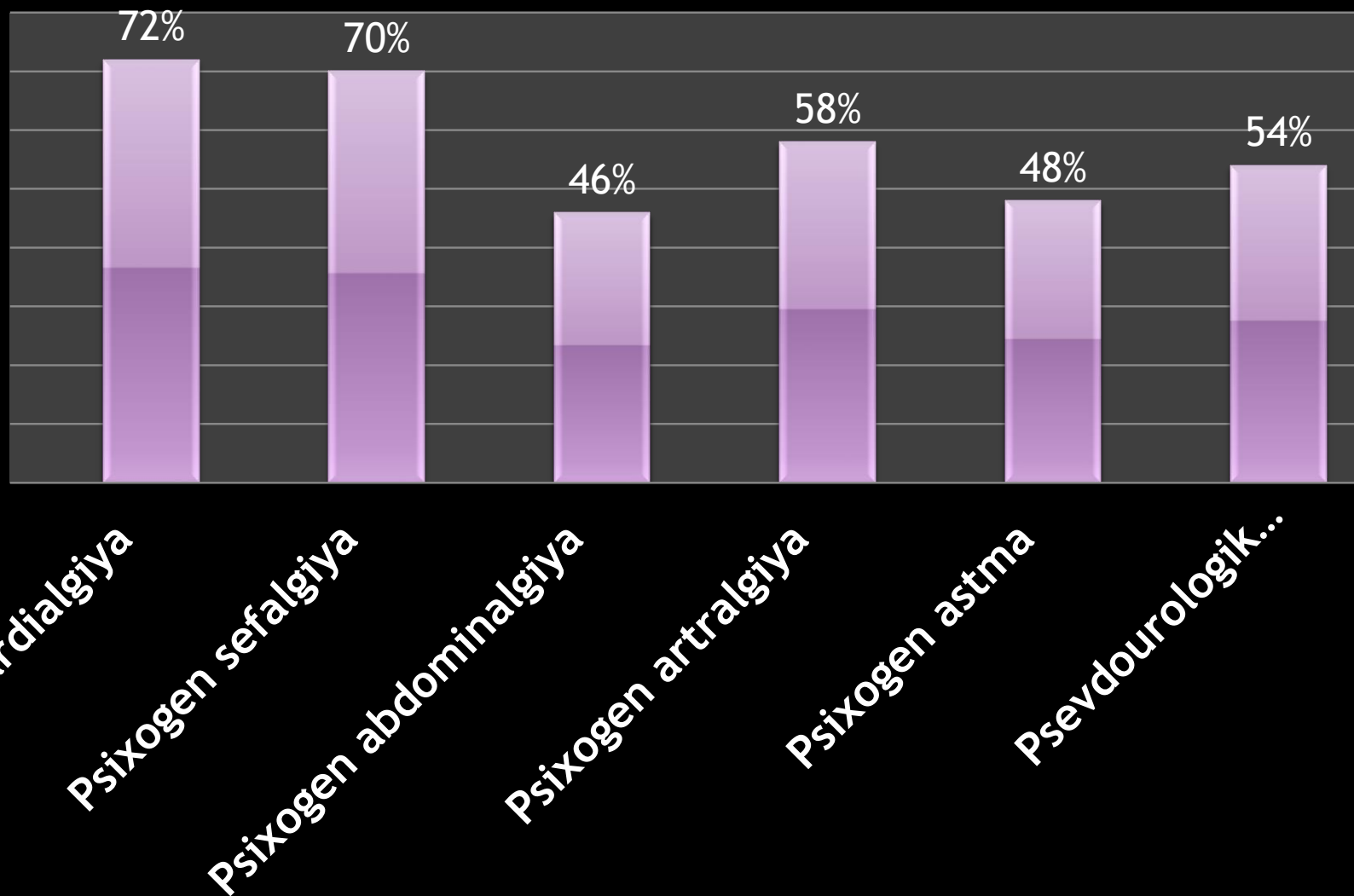
Terapiya

ASOSIY VOSITA: PSIXODIAGNOSTIKA
VA PSIXOTERAPIYA

PSIXOSOMATIK SINDROM - QANDAY SINDROM?

- Psixosomatik sindrom - bu organik kasallikni eslatib namoyon bo'luvchi psixologik buzilish. Bular:
- Psixogen bosh og'riq, bosh aylanishi;
- Psixogen kardialgiya;
- Psixogen abdominalgiya, psixogen diareya;
- Psixogen yo'tal, psixogen astma;
- Psixogen tipdagi og'riqlar, artralgiyalar;
- Psixogen sistalgiya, dizuriya;
- Psevdo dermatologik sindromlar.

Terapevtik kasalliklarning yarmidan ko'pi - bu psixosomatik buzilishlar

DEMAK, TIBBIYOTNING TENG YARMI - BU PSIXOSOMATIK TIBBIYOT

Organik
buzilishlar
(50 %)

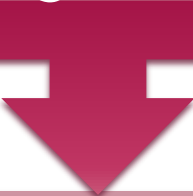
Funksional
buzilishlar
(50%)

NIMA UCHUN TIBBIYOTDA XATO TASHXISLAR 50 % DAN OSHIQ?

Chunki talaba psixosomatikani o'qimay UASh diplomini olayapti!

Vrachlar bemorda faqat organik kasallik izlaydi, chunki shunga o'rgatishgan.

Psixosomatik sindrom yoki kasallik tashxisini hech kim qo'ymaydi. Chunki yuridik haqi yo'q!

BU JUDA MUHIM!

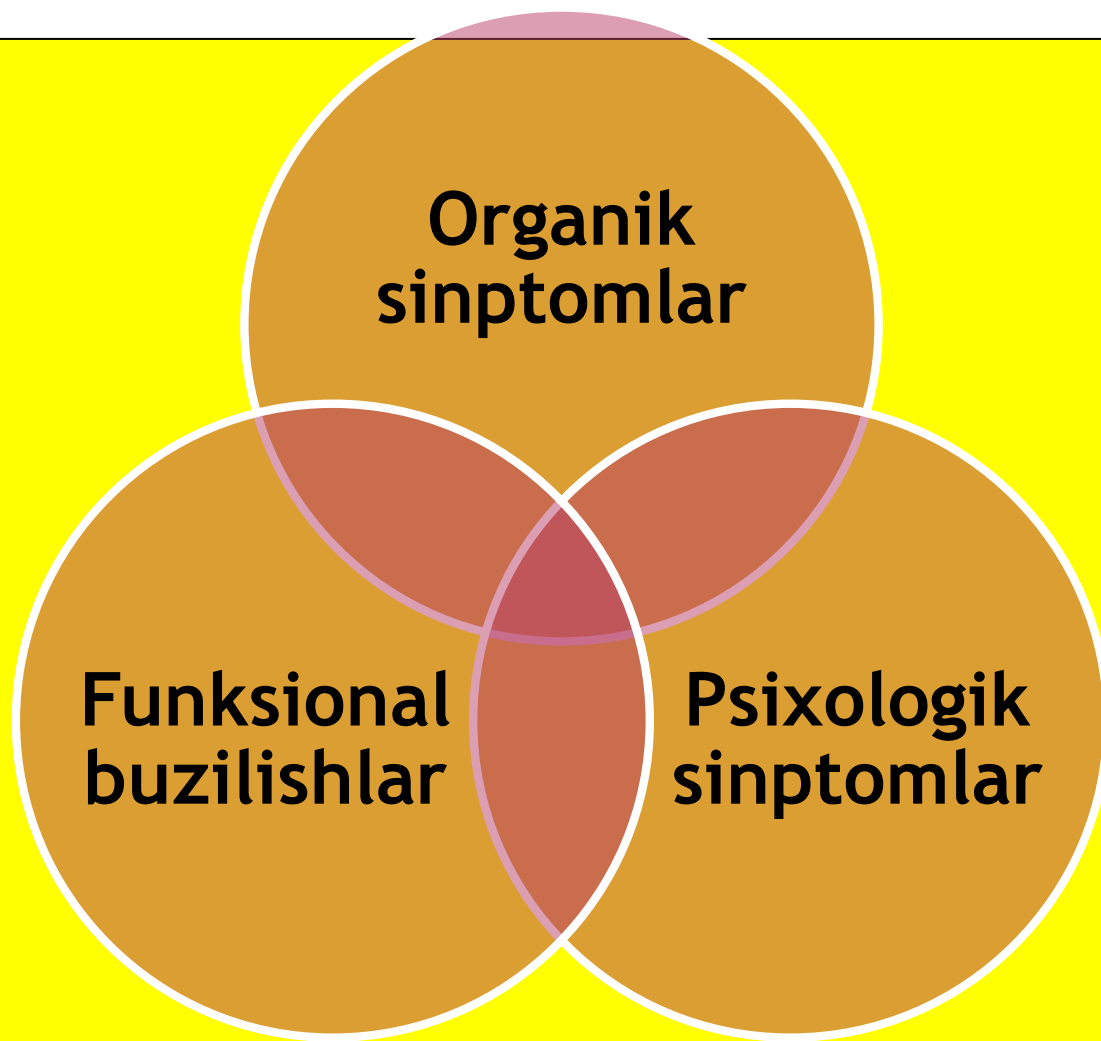
- Psixodiagnostika va psixoterapiyani faqat tibbiy psixolog, psixoterapevt yoki psixiatr bilishi kerak, degan fikr noto'g'ri!
- Chunki psixodiagnostika va psixoterapiya asoslari va metodologiyasi har qanday davlatda UASh ga katta soatlar (umumiy soatning 30 %) ajratib o'qitiladi.
- Hatto tor mutaxassislarni malaka oshirishida psixosomatika, psixodiagnostika va psixoterapiyaga ajratilgan soatlar deyarli
 - 25 % ni tashkil qiladi.

ODDIY QOIDA!

1. Psixosomatik buzilishlarni aniqlash uchun psixodiagnostika, davolash uchun psixoterapiyani qo‘llash kerak!

2. Har bir kasallikning o‘z psixodiagnostikasi va psixoterapiyasi bo‘ladi!

KASALLIK STRUKTURASI

PSIXOSOMATIK SINDROM - BU GO‘YOKI KO‘RINMAS ODAM!

Niqoblangan
kasallik - nima u?

Bu kasallik niqobi - albatta
psixosomatik sindrom!

Muammo nimada?

- Hech qaysi zamonaviy diagnostika usullari psixosomatik sindromni aniqlay olmaydi! Nima qilsam ekan?

VRACH BEMORDA ORGANIK KASALLIK IZLAYVERMASDAN, PSIXOSOMATIK SINDROM HAQIDA HAM O'YLASHI KERAK!

?

- Intrakranial gipertenziya emas, balki psixogen sefalgiyadir?! (30/70)

?

- Stenokardiya emas, balki psixogen kardialgiyadir? (30/70)

?

- Gastrit, kolit yoki xoletsistit emas, balki gastrointestinal sindromdir?! (50/50)

?

- Bronxial astma emas, balki psixogen astmadir?! (50/50)

?

- Revmatoid artrit emas, balki psixogen artralgiyadir?! (45/55)

?

- Prostatit emas, balki funksional buzilishdir?! (30/70)

UASH: MENGA MASLAHAT BERING

Psixosomatik
buzilishni
bemorda
qanday qilib
aniqlayman?

UASH HAR QANDAY BEMORNI KO'RIK DAN O'TKAZAYOTIB QUYIDAGI 4 TA ODDIY AMALNI QO'LLASA BO'LGANI:

1

- Psixologik suhbat va psixologik anamnez yig'ish

2

- Psixosomatik buzilishlar klinikasi va qiyosiy belgilarini bilish

3

- Oddiy psixologik testlarni qo'llay olish

4

- Oddiy psixoterapiya usullarini qo'llash

UASH PSIXOSOMATIKANI DARROV ANIQLASA, HAR BIR BEMORDAN SARF-XARAJAT 50-55% GA KAMAYADI!

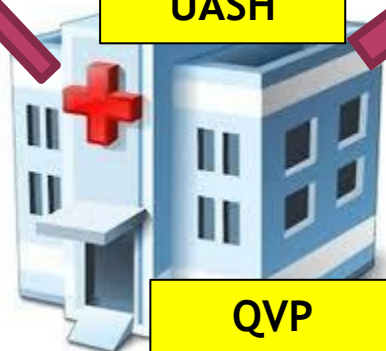

Tibbiy psixolog

Sizda “Miyaning ichki bosimi baland emas, bu psixogen bosh og‘riq!”

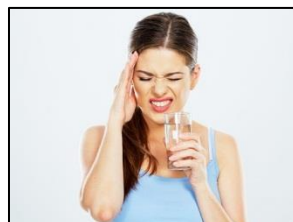

Nevropatolog

UASH

QVP

Bemor

TEKSHIRUV VA DAVOLASH:

PSIXODIAGNOSTIKA - 30 000 SO‘M;
ANALIZLAR - 70 000 SO‘M;
PSIXOL. TEST - 10 000;
PSIXOTERAPIYA - 30 000;
(5X30 = 150 000 SO‘M);
FARMAKOTERAPIYA - 80 000 SO‘M.
JAMI - 340 000 SO‘M.

TEKSHIRUV VA DAVOLASH:

MRT-120 000 SO‘M;
EEG - 40 000 SO‘M;
ANALIZLAR - 100 000;
MEDIKAMENTOZ TERAPIYA - 500 000
JAMI: 760 000 SO‘M
FARQ - 420 000 SO‘M

UASH AMALIYOTIDA PSIXOGEN KARDIALGIYA

Auskultatsiya

Qo'rqmang!
Sizda hech
qanday
kasal yo'q!

UASH

Yuragim og'riyapti

EKG olindi

AQB o'lchandi

UASH: BEMORDA BRONXIAL ASTMA EMAS, PSIXOGEN ASTMA BO‘LSA-CHI?!

Tibbiy psixolog

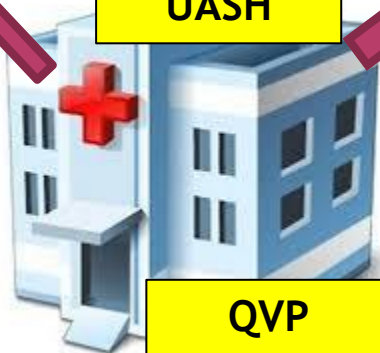
Bu yerda bronxit ham, astma ham yo‘q-ku!

Sizda astma bor!

Terapevt

UASH

QVP

Bemor

DIAGNOSTIKA
VA DAVOLASH:

TASHXIS:
PSIXOGEN ASTMA

PSIXODIAGNOSTIKA
VA PSIXOTERAPIYA.

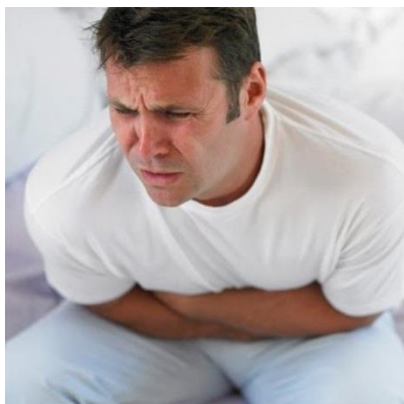
SARF-XARAJAT
120 000 SO‘M

DIAGNOSTIKA
VA DAVOLASH:

SARF-XARAJATLAR -
700 000 SO‘M

“TA'SIRLANGAN ICHAK SINDROMI” JUDAYAM KO‘P, BIROQ BU TASHXIS HAM QO‘YILMAYDI!

UASH to‘g‘ri tashxis qo‘ygan! Sizda bor-yo‘g‘i “TIS”

Tibbiy psixolog

UASH

TERAPEVT:
Shlanga yutmasangiz bo‘lmaydi, yara bo‘lishi mumkin!

500-700 000 so‘m

Terapevt

BO'G'IMDAGI OG'RIQLARNING DEYARLI TENG YARMI PSIXOGEN XUSUSIYATGA EGA! BUNI REVMATOLOGLARNING O'ZLARI HAM TAN OLISHMOQDA!

PSIXODIAGNOSTIKA
Psixologik suhbat
Psixologik anamnez
Psixologik testlar

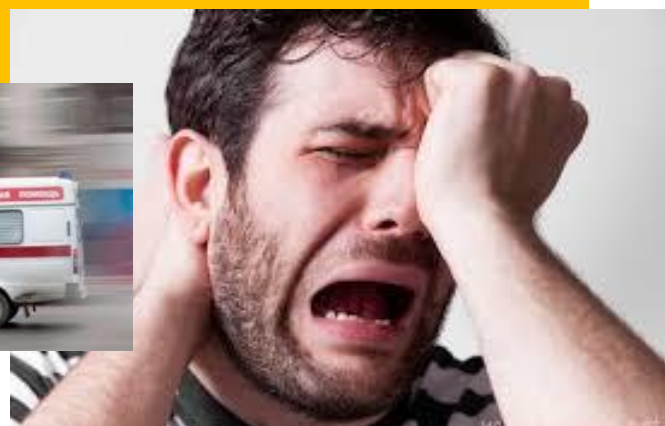
PSIXOTERAPIYA
Platseboterapiya
Reflektor terapiya
Anksiolitiklar

500-700 000 so'm!

TEZ TIBBIY YORDAMGA TIBBIY PSIXOLOG KERAKMI? ALBATTA KERAK! CHUNKI...

Bir kuni doktor nolib qoldi: RSHTYOIM qabul bo'limiga murojaat qilayotganlarning deyarli yarmi - isterik bemorlar. Jiddiy bemorlar qolib, isterik bemorning har biri bilan 1 soatlab qolib ketishga to'g'ri keladi. Tinchlantiruvchi dori qilib qaytarib yuborsang 3-4 soatdan keyin yana kelib “Yotqizinglar” deb turib oladi. Nima qilishni bilmaysan! Ular doim norozi!

**DEMAK, YANA BIR BOR ESLATIB O‘TAMIZ:
TIBBIYOTNING TENG YARMI - BU PSIXOSOMATIK
TIBBIYOT!**

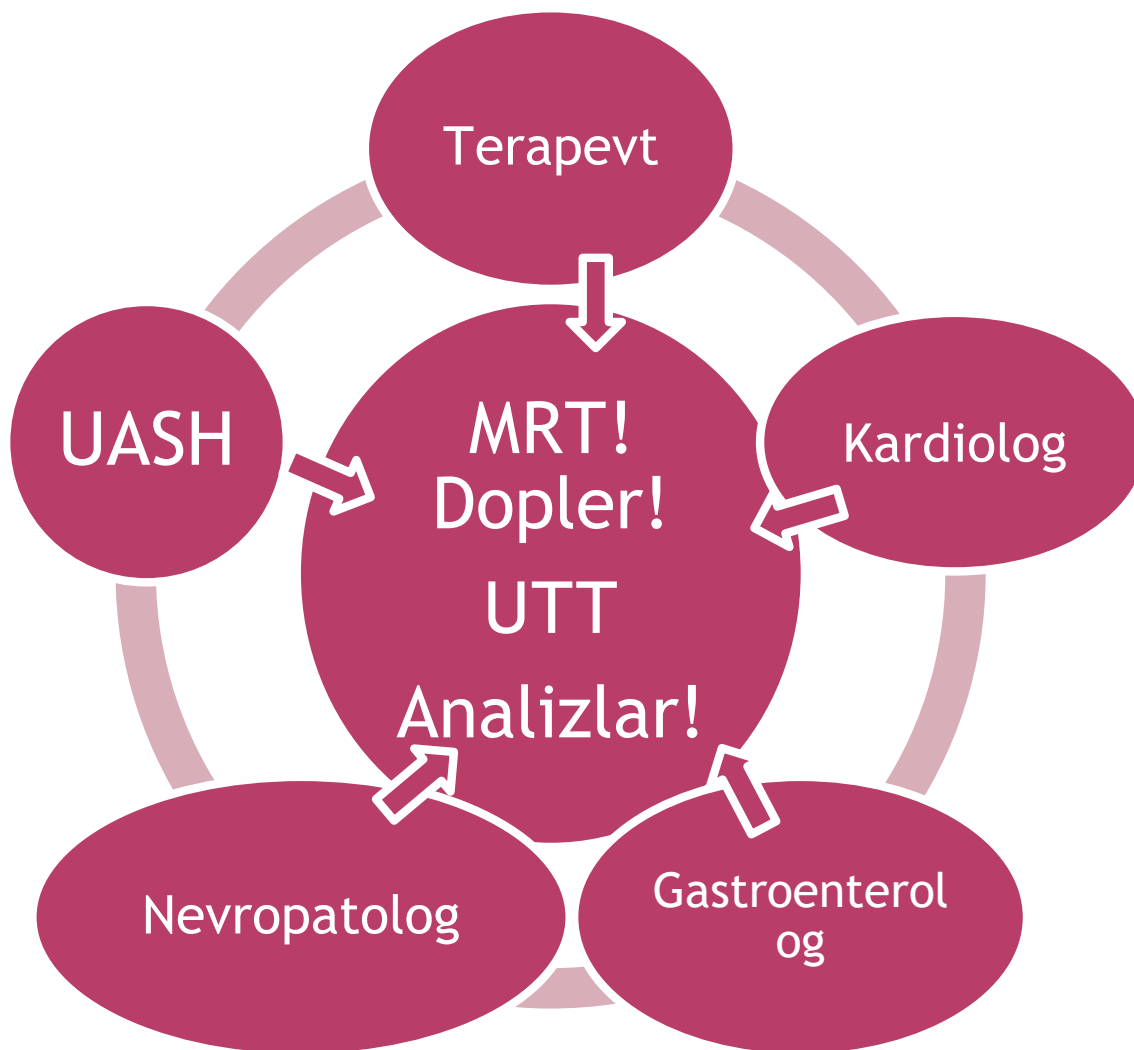
**Opganik
buzilishlar
(50 %)**

**Psixomatik
buzilishlar
(50%)**

**TIBBIYOTNING YARIM YUKINI PSIXOSOMATIKA
KO‘TARADI!**

HAMMA ZAMONAVIY DIAGNOSTIKA USULLARINI QO'LLASH
BILAN OVORA! PSIXODIAGNOSTIKA VA PSIXOTERAPIYA ESA
CHETDA QOLIB KETMOQDA!

PSIXODIAGNOSTIKA

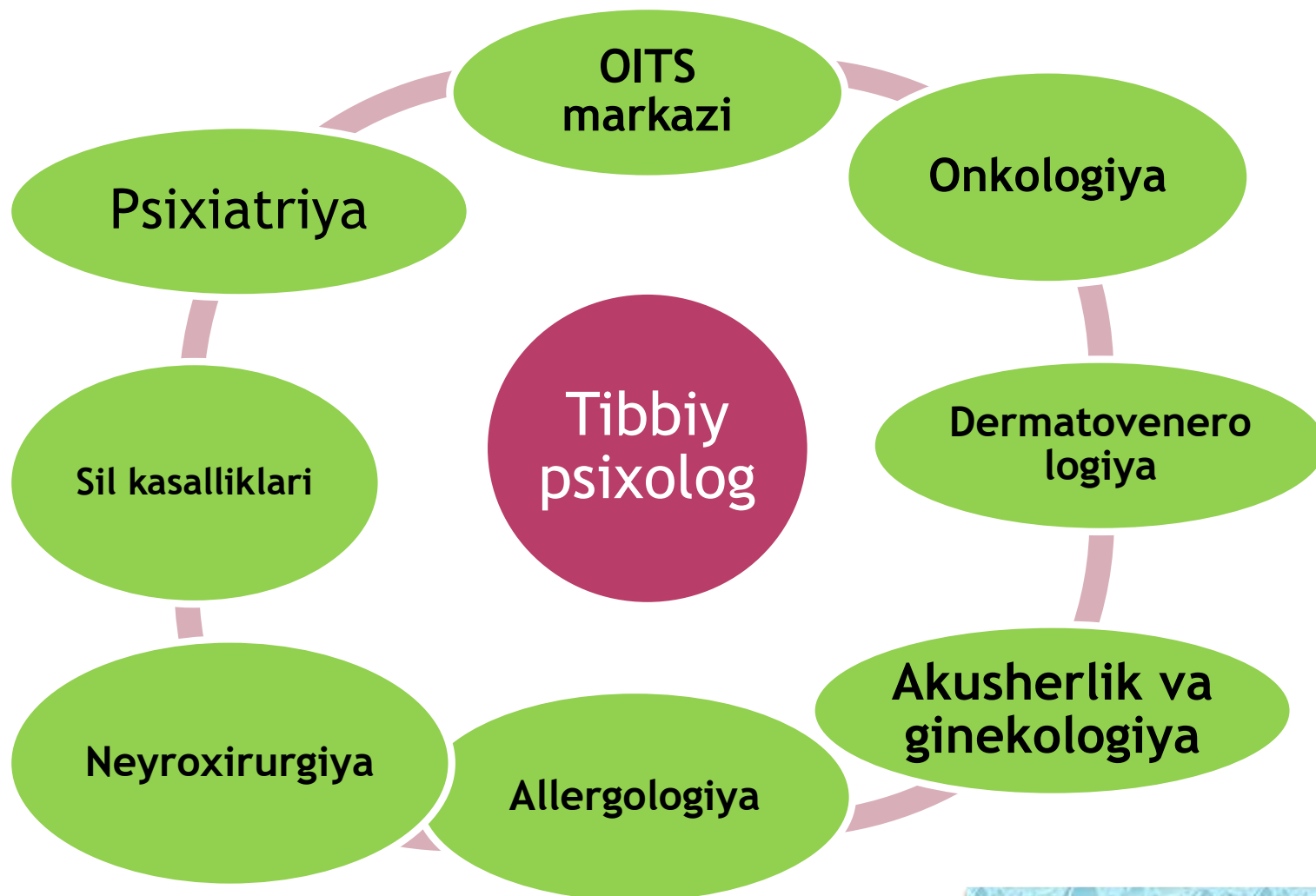

PSIXOTERAPIYA

TIBBIY PSIXOLOG QAYERDA ISHLAYDI?

TIBBIY PSIXOLOG DEYARLI BARCHA SHIFOXONALARGA KERAK!

TIBBIY PSIXOLOGIYA VA PSIXOSOMATIK TIBBIYOT

- Xorijda psixosomatik tibbiyot bo'yicha mutaxassislar «**Tibbiy psixologiya va psixoterapiya**» kafedralarida yetishib chiqadi.
- Bizda-chi?!

O'ZBEKISTONDA TIBBIY PSIXOLOGIYA QAYSI KAFEDRALARDA O'QITILMOQDA VA KIM O'QITYAPTI?

- Toshkent tibbiyot akademiyasida Tibbiy psixologiya “Asab kasalliklari” kafedrasida o'qitiladi (O'quv bazasi - somatik klinikalar).
- Qolgan barcha tibbiyot institutlarida ushbu fan psixiatriya kafedrasida o'qitilmoqda (O'quv bazasi - psixiatriya klinikasi).
- Albatta, bunday o'qitish talabalarni chalg'itadi va bugungi zamon talablariga umuman javob bermaydi!

KIM NIMANI O'QITISHI KERAK?

PSIXIATR

- Shaxs parchalanishi bilan namoyon bo'luvchi turli kasalliklar
- Organik psixozlar
- Reaktiv psixozlar
- Suitsidlar
- Endogen depressiya
- Narkologiya
- Neyroleptik sindrom

TIBBIY PSIXOLOG

- Psixosomatik buzilishlar
- Xavotir va fobiyalar
- Nevrozlar
- Depressiya
- Xulq-atvor buzilishlari
- Neyropsixologik sindromlar

○ Nega Tibbiy psixologiya va psixoterapiyaga yopishib yotibsiz, axir bu fanni o'qitadigan kadrlar endi bor-ku?!

Tibbiy psixologiya va psixoterapiyani biz o'qitib kelganmiz va bundan keyin ham biz o'qitamiz!!!

AGAR TIBBIY PSIXOLOGIYA FANI PSIXIATRIYA KAFEDRASIDA O‘QITILSA NIMA BO‘LADI?

- Talaba psixosomatik buzilishlarni ruhiy kasalliklar shifoxonasida o‘rganishi kerak;
- U yerda somatik buzilishlar bilan bemorlar yotmaydi!
- Bo‘lajak UASh psixosomatik buzilishlar bilan bemorlarni ko‘rmay siklni tugatadi.
- Birorta poliklinikada “Psixiatr” kabineti yo‘q. Tabiiyki, psixiatriya assistenti talabalarni poliklinikaga olib borib bemor ko‘rsata olmaydi.

1950-1960-YILLARDANOQ...

PSIXIATRIYA

TIBBIY PSIXOLOGIYA

- SHIZOFRENIYA
- SHAXS PARCHALANISHI

PSIXOMATIKA

FOBUYA

XAVOTIR

DEPRESSIYA

- ORGANIK PSIXOZLAR
- PANOPSIXOLOGIYA

XULQ-ATVOR
PSIXOTERAPIYA

G'arb davlatlarida qanchadan-qancha psixosomatik sindromlarni
“Tibbiy psixologlar” o'qitmoqda. Bizda-chi?!

YEVROPADA PSIXOSOMATIK TIBBIYOT RIVOJLANISHI

- **1950-yili** Aleksandr Micherlix Geydelbergda birinchi «**Psixosomatik tibbiyot**» klinikasini ochadi. Keyinchalik bir qator yevropa davlatlarining tibbiyot markazlari va universitetlarida psixosomatik bo‘limlar tashkil qilinadi.
- **1954-yili** Gamburgda «**Psixosomatik tibbiyot va psixoanaliz**» jurnalining birinchi soni nashrdan chiqadi.
- **1950-yildan** boshlab Angliya, Fransiya, Belgiya, Italiya, Shveytsariyada psixosomatik tibbiyot markazlari birin-ketin ochilib boshlaydi.

PSIXOSOMATIK TIBBIYOT BO'YICHA TOSHKENT VA SAMARKANDDA O'TKAZILGAN 1-XALQARO KONFERENSIYA (APREL, 2017-YIL)

**TABIYKI, BULAR PSIXIATRGA BORMAYDI!
CHUNKI ENDI TIBBIY PSIXOLOGIYA BOR!**

Kardiofobiya

Astmofobiya

Kanserofobiya

Revmofobiya

Gastrofobiya

Xavotir

FOBIYA

Xavotir

Somatikaga aylangan fobiyalar

O‘ZBEKISTONDA TIBBIY PSIXOLOGIYA VA PSIXOSOMATIK TIBBIYOT HOLATI

2012

- ToshPTIda magistratura va klinik ordinatura ochildi.

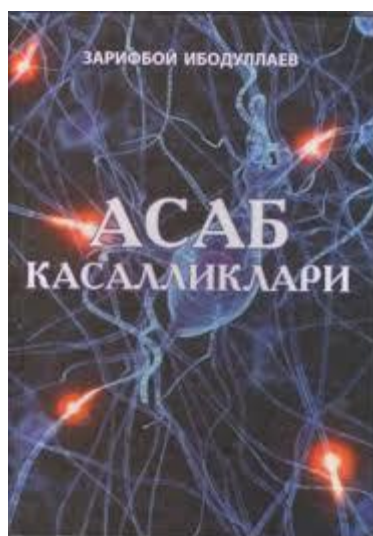
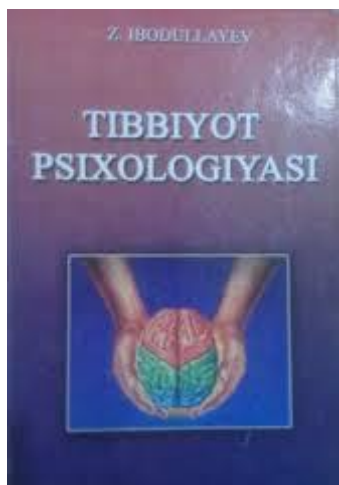
2013

- Toshkent tibbiyot akademiyasida magistratura va klinik ordinatura ochildi.

2015

- “Tibbiy psixolog” diplomiga ega birinchi mutaxassislar yetishib chiqa boshladi.

O'QUV-USLUBIY TA'MINOT

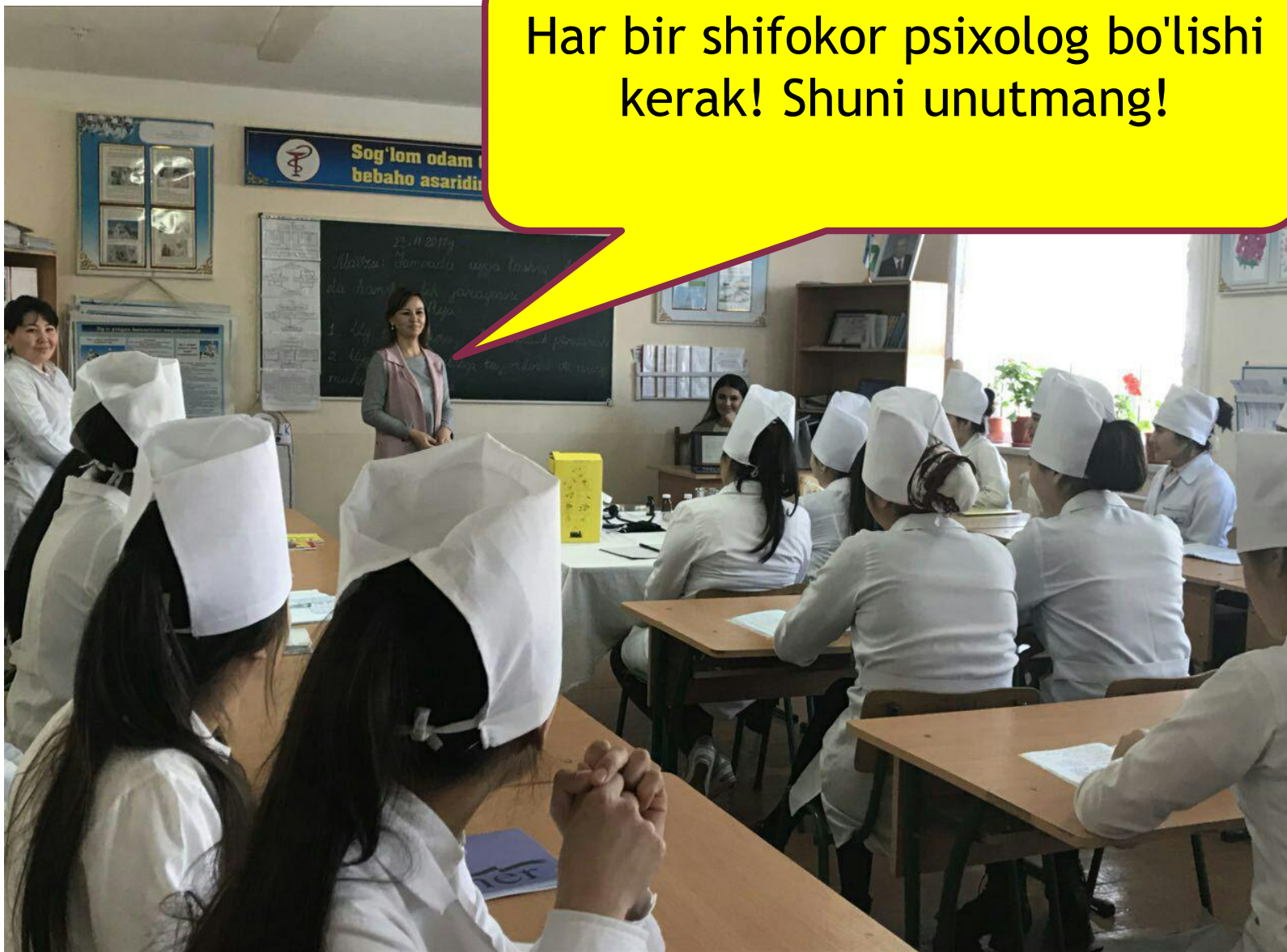

ТИББИЙ ПСИХОЛОГИЯ
МЕДИЦИНСКАЯ ПСИХОЛОГИЯ
MEDICAL PSYCHOLOGY

WWW.ASAB.UZ

Har bir shifokor psixolog bo'lishi kerak! Shuni unutmang!

Ustoz! Men tibbiy psixologiyaga juda qiziqaman! Agar “Tibbiy psixolog” bo‘lsam, qayerda ishlayman?

Qizim! Men endi quvvatga
kirdim. Katta rahmat. Endi
Tibbiy psixolog bilan
suhbatlashib, ruhiyatimni
tiklab olsam devdim!

Bu shirintoyga bolalar tibbiy
psixologi kerak, xolos!

Xavotir olmang! Sizda o‘tkir kasallik yo‘q. Biroq barcha homilador ayollar “Tibbiy psixolog” ko‘rigidan o‘tib turishi kerak. Ana shunda ruhan sog‘lom bola tug‘iladi.

**2010-YILDAN BUYON RESPUBLIKANING BARCHA INSTITUTLARDA
“TIBBIY PSIXOLOG. U KIM?” MAVZUSIDA UCHRASHUVLAR O‘TKAZIB
KELAMIZ. VAZIRLIKKA ZARUR HUJJATLAR TOPSHIRILGAN, BIROQ
HANUZGACHA JAVOB YO‘Q.**

TIBBIYOT AKADEMIYASIDA TIBBIY PSIXOLOGIYA BO‘YICHA MAGISTRATURANI TUGATISHDI. ULARNING SONI 50 DAN OSHIQ...

YOSH “TIBBIY PSIXOLOGLAR”

SHUNINGDEK...

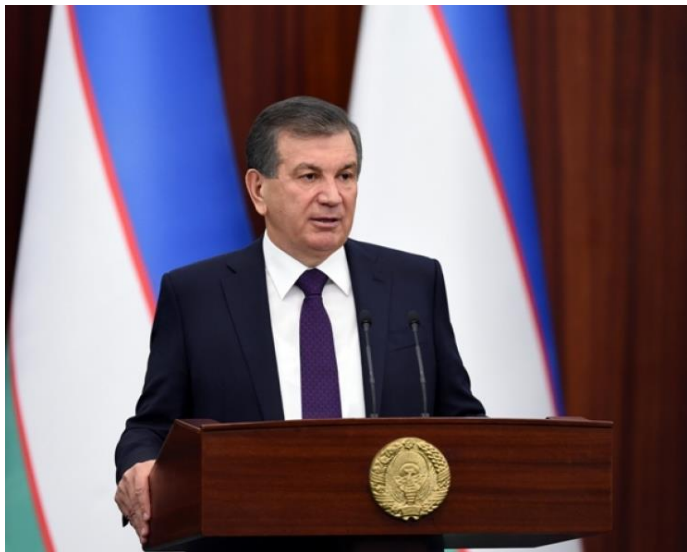
○ O‘ZBEKISTONNING BARCHA TIBBIYOT INSTITUTLARIDA TIBBIY PSIXOLOGIYA TARKIBIDA “PSIXOTERAPIYA”NI O‘QITISHNI YO‘LGA QO‘YISH KERAK. TIBBIY TA'LIMDA PSIXOTERAPIYAGA BIR SOAT HAM AJRATILMAGAN.

○

PSIXOTERAPIYA

XALQIMIZ SALOMATLIGI - BIZ UCHUN O'TA MUHIM!

PREZIDENT: HAR BIR SUDYA
PSIXOLOG BO'LISHI KERAK.
SIZLARGA PSIXOLOGIYANI
BOR-YO'G'I 10 %
O'QITISHGAN. BIZ BU
KO'RSATKICHNI 30 % GA
OSHIRAMIZ! (2017 YIL 15
IYUN)

HUKUMAT ERTAMI-KECHMI TIBBIY PSIXOLOGIYA VA
PSIXOTERAPIYA AHVOLIDAN VOQIF BO'LISHI TABIIY. HAR BIR
VRACH PSIXOLOGIYANI MUKAMMAL BILISHI KERAKLIGI
BARHAMIZGA AYON. SHUNDAY EKAN "TIBBIY PSIXOLOG"
SHTATLARINI OCHIB, BARCHA KLINIKALARNI TIBBIY
PSIXOLOGLAR BILAN TA'MINLASH VAQTI ALLAQACHON KELGAN!

NIMA QILISH KERAK? MUAMMONING YECHIMI NIMADA?

HARAKATLAR STRATEGIYASI

PSIXODIAGNOSTIKA

HARAKATLAR STRATEGIYASI
2017-2021

PSIXOTERAPIYA

PSIXOSOMATIKA

O‘ZBEKISTONDA 2017-2021-YILLARDA PSIXOSOMATIK TIBBIYOTNI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI (TAKLIFLAR)

1

- Tibbiyot institutlarida bo‘lajak UAShlarga “Tibbiy psixologiya va psixoterapiya”ni o‘qitishni keng yo‘lga qo‘yish!

2

- Tibbiyot institutlarida “Tibbiy psixologiya va psixoterapiya” kafedralarini ochish.

3

- “Tibbiy psixolog” lavozimini nomenklaturaga kiritib, shifoxonalarda ishchi o‘rinlarini yaratish.

O‘ZBEKISTONDA 2017-2021-YILLARDA PSIXOSOMATIK TIBBIYOTNI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI (TAKLIFLAR)

4

- Yirik shifoxonalar va ilmiy-tibbiy markazlarda “Psixosomatik tibbiyot” bo‘limlari va poliklinikalarda “Tibbiy psixolog” kabinetlarini ochish.

5

- OAKda «Tibbiy psixologiya va psixoterapiya» shifrini ochib, ilmiy kadrlar tayyorlashni boshlash.

6

- “Psixosomatik tibbiyot Ilmiy markazi” ni ochish masalasini o‘ylab ko‘rish. Bunday markaz o‘ta zarur!

TAXMINIY IQTISODIY SAMARADORLIK (BIR YILDA)

- 2015-yil = 649519 nafar bemor terapiya bo‘limlarida davolanib chiqqan.
- Tashxis va davolanishga ketgan taxminiy sarf-xarajatlar 700 mlrd. 525 mln. so‘m.
- Agar ushbu kasalliklar ichidan psixosomatik buzilishlar to‘g‘ri aniqlanib, davolash muolajalari o‘tkazilsa:

**Yiliga 345 mlrd.
so‘m tejaladi!**

**XALQ SALOMATLIGI - ENG BUYUK
NE'MAT!**

E'TIBORINGIZ UCHUN RAHMAT!